

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְּדֵף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

תוכן

- א. כשהוא מזה לא היו נוגעין בפרוכת ואם נגעו נגעו.....1
- ב. נתערבו לו דמים בדמים ... נותן אחת למעלה ושבע למטה לשם הפר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם השעיר.....1
- ג. נתערבו לו דמים בדמים במתנות האחרונות ... נותן אחת למטה לשם פר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר.....2
- ד. נתערבו לו כוסות בכוסות נותן וחוזר ונותן וחוזר ונותן שלשה פעמים.....2
- ה. לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן מזה אחת ומזה אחת שכולן נשפכין ליסוד ... יכול אפילו נתן ארבע מתנות מאחת מהן ... הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה.....3

דף נז.

א. כשהוא מזה לא היו נוגעין בפרוכת ואם נגעו נגעו

כשמוזה הכהן הגדול את דם הפר ודם השעיר בין ביום הכפורים ובין בפר העלם דבר של צבור אין צריך¹ שיגע בארון בין הבדים². ובפרוכת³.

ב. נתערבו לו דמים בדמים ... נותן אחת למעלה ושבע למטה לשם הפר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם השעיר

¹ לשון הרא"ש סדר העבודה "ואין צריך שיגיע בכפורת אלא כמצליף" אך לגבי הפרוכת כתב "לא היו הדמים נוגעים בפרוכת", משמע שהקפיד שלא יגע וכלשון ת"ק בגמ' ולא רק שלא צריך, ובתוספות הרא"ש בסוגיין "וי"ל כיון דאינם צריכים ליגע מסתמא היו נוהגין לעולם שלא היה נוגע".

² מל"מ הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג הלכה ה הרי המוריה שם ובהלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה יג, לקומי הלכות יט:

³ ועיין בהר המוריה ואבן ישראל שתמהו על המל"מ שכתב וז"ל לא ביאר רבינו ז"ל אם לא נגע הדם בבדי הארון או בכפורת אם עלתה לו הזוי" אם לא, שלגבי הזאת בין הבדים על הכפורת מפורש בגמ' יומא דף נה. ולא נגע, ובהזאות דעל הפרוכת פליגי תנאי ביומא דף נז. ת"ק ור' אלעזר בר' יוסי, ובירושלמי פ"ה דיומא חולק אנמי' דידן דאמרו דפליגי גם בפר העלם דבר, והכי איתא בירושלמי שם הכל מודים בפר משיח ועדה שאינו צריך שיחי' נוגע, מה פליגיין בפר ושעיר של יוהכ"פ עיין שם.

הַנִּתְּנָה לְמִשְׁחָא בְּדֵף הַיּוֹמִי

מִסַּכְתָּ יוֹמָא

נתערב לו דם הפר⁴ בדם השעיר לאחר שהזה בקודש הקדשים קודם שיגמור ההזיות על הפרוכת⁵, נותן אחת למעלה ושבע למטה לשם פר, וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר.

ג. נתערבו לו דמים בדמים במתנות האחרונות ... נותן אחת למטה לשם פר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה לשם שעיר

נתערבו לו דמים בדמים במתנות האחרונות כמה הזיות מהפר שחסר יתן מהתערובות. ואפילו אם⁶ נתערבו במתנה אחרונה, כלומר שלא גמר למטה רק שש הזיות נותן אחת למטה לשם פר וחוזר ונותן אחת למעלה ושבע למטה, לשם שעיר.

דף נז:

ד. נתערבו לו כוסות כוסות נותן וחוזר ונותן וחוזר ונותן שלשה פעמים

נתחלפו הכוסות⁷ ולא ידע אי זה הוא כוס דם הפר ואי זה הוא כוס דם השעיר, ויש לחוש שיתן מהשעיר קודם להפר נותן מאחד מהן אחת למעלה ושבע למטה, ונותן מן השני אחת למעלה ושבע למטה, וחוזר ונותן מן הראשון אחת למעלה ושבע למטה⁸, נמצא מכל מקום שנתן מדם הפר ואחריו מדם השעיר⁹.

⁴ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הלכה י

⁵ לאפוקי מפירש"י שפי' נתערב וכו' קודם שנתן בפנים כלום. והקשו תוס' וכן הקשה הר"י קורקוס ז"ל שא"כ איך יתן אחת למעלה ושבע למטה לשם פר וכן לשם שעיר שא"כ נמצא ששחט שעיר קודם שנתן דם הפר וכבר נתבאר שהוא פסול. כס"מ. ועיין ערוך השולחן העתיד הלכות עבודת יום הכיפורים סימן קסג סעיף יז שכתב "ולכן נ"ל דגם כוונת רש"י בפנים אהיכל אמנם רש"י כתב אח"כ וכן בהיכל וצע"ג".

⁶ ערוה"ש העתיד שם

⁷ רמב"ם שם הלכה יא

⁸ ודעת הרדב"ז בשו"ת ללשונות הרמב"ם שחוזר ונותן פעם רביעית שכשנותן מתנה שלישית מהכוס הראשון אינה מתנה מבוררת לא לשם פר ולא לשם שעיר אלא מן הספק שאם המתנות הראשונות היו על הסדר מתנה זו אינה כלום ואם המתנות הראשונות לא היו על הסדר אלא שקדמה מתנת השעיר הרי זו לשם שעיר נמצא שאין המתנה מבוררת לשם מה היא. ולפיכך מצריך הרב ז"ל ד' מתנות הראשונה לשם פר והשנייה לשם שעיר והשלישית לשם פר והרביעית לשם שעיר נמצא מתנה של פר מבוררת ומתנה של שעיר מבוררת לשם שעיר⁹ ולכאורה יצטרך ליתן בתנאי שכשנותן הראשונה יכוין אם זה דם הפר הרי זה לשם זריקה ואם דם השעיר הרי זה הזיית דם בעלמא, השניה יכוין אם ראשונה דם הפר הרי זה דם השעיר ואי ראשון דם השעיר הרי זה

הַלְכָתָא לְמַשִּׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

מקצת דמים נתערבו לו ומקצת דמים לא נתערבו לו פשיטא כי יהיב מודאין יהיב הנך ... דחויין הוו ואזלי לאמה ... דאי בעי למיתב לא מצי יהיב

קיבל דם הפר בשתי כוסות¹⁰, וקיבל דם השעיר בשתי כוסות, ונתערבו מקצת הכוסות, ולא נודע כוס דם הפר מכוס דם השעיר, הרי זה מזה כל ההזיות כמצותן מן הכוסות שלא נתערבו, ושופך שירי אלו שהזה מהן על היסוד כמצוה, ואותן הכוסות שנתערבו ישפכו לאמה¹¹.

ה. לחטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן מזה אחת ומזה אחת שכולן נשפכין ליסוד ... יכול אפילו נתן ארבע מתנות מאחת מהן ... הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה

חטאת החיצונה¹² דמה נזרק על מזבח החיצון ד' מתנות בד' קרנות. כלומר שהכהן לוקח מזרק הדם, ועולה לסובב של מזבח, ועומד אצל זוית דרומית מזרחית, וטובל אצבע יד ימינו בדם שבמזרק שביד שמאלו, ומותח האצבע הטבול בדם על חוד אותו זוית של מזבח למעלה מהסובב ואח"כ מקנח אצבעו מהדם בשפת המזרק, והולך ומקיף משם דרך ימין לקרן מזרחית צפונית, ומשם לקרן צפונית מערבית, ומשם לקרן מערבית דרומית, ובכל קרן וקרן כשיגיע אליו טובל אצבעו הנ"ל בדם שבמזרק ומזה כבתחלה, ומקנח האצבע כלעיל. ואח"כ יורד מהמזבח ושופך שיירי הדם על יסוד דרומית מערבית.

וחטאת¹³ שקיבל דמה בארבעה כוסות, ונתן מתנה אחת מכל כוס וכוס, שיירי ארבעתן נשפך על היסוד שנאמר ואת כל דמה ישפוך, נתן ארבע המתנות מכוס אחד, שיירי אותו הכוס נשפך על היסוד ושאר הכוסות נשפכין לאמה¹⁴.

דם הפר. וכן בשלישית יכוין אם הקודם היה דם הפר הרי זה דם השעיר ואם היה דם השעיר הרי זה זריקת דם בעלמא.

¹⁰ רמב"ם שם הלכה יב

¹¹ פסק כרב פפא, והרב מים חיים ז"ל הביא סעד לזה דאשכחן בפ' ערבי פסחים דאביי שקיל ואזיל ר"פ מימיניה ור"ה משמאליה אלמא ר"פ גדול ממנו עיין שם. ועיין אור שמח שהאמת כרב פפא, כיון דאי בעי למיהב לא מצי יהיב נעשה דיהוי, והכי מוכח דמייתי סתמא דגמרא מילתא דר"פ בלא חולק בתמורה דף כב: תפארת ישראל חומר בקודש פרק ה

¹² רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ב הלכה כא

¹³ ומבואר מכאן דכוס עושה את חבירו דחוי והיינו דוקא בכוס כשר אבל כוס פסול הוי כאדם פסול ולא מיבעי דאינו עושה חבירו דחוי אלא אפי' שיריים לא הוי. הר המוריה שם